

Måndagen den 21 januari

Kl. 13.00

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

*Om arbetsmark-
nadssituationen
i Lilla Edet*

§ 1 Justerades protokollet för den 11 innevarande månad.

§ 2 Om arbetsmarknadssituationen i Lilla Edet

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN erhöll ordet för att besvara *Hilding Johanssons* (s) den 21 november anmälda fråga, 1979/80:148. och anförde:

Fru talman! Hilding Johansson har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta med anledning av den besvärliga arbetsmarknadssituation som hotar Lilla Edets kommun.

I samband med neddragningen vid Lödöse Varv minskade sysselsättnings-tillfällena i kommunen med ett drygt hundratal. Det är glädjande att konstatera att arbetsmarknadsmyndigheterna framgångsrikt kunnat med-verka till att de arbetslösa fått nya arbeten inom regionen.

För ett par månader sedan beslutade Södra Skogsägarna AB att kalla till MBL-förhandlingar om nedläggning av bl. a. Göta massafabrik. Förhand-lingar med de fackliga organisationerna pågår. Något beslut om nedläggning av Göta massafabrik har ännu inte fattats.

I det fall resultatet av förhandlingarna kommer att innebära neddragningar av antalet anställda vid bruket, i dag 175, kommer självfallet sedvanliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder att sättas in av arbetsmarknadsmyndighe-terna för att i första hand förmedla nya arbeten. Jag har inhämtat att förutsättningar för att placera eventuella arbetslösa på nya arbeten i Trollhättans och Ale kommuner bedöms som relativt goda.

HILDING JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag vill gärna tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Låt mig så snabbt knyta an till den diskussion vi i våras förde om regionalpolitiken. Vi behandlade då en motion av mig om att Lilla Edet skulle placeras in i någon av stödombudessgrupperna. Detta avstyrktes av arbetsmarknadsutskottet med hänvisning till att stödåtgärder kunde vidtas även om Lilla Edet låg utanför stödombudet. Jag godtog denna synpunkt, men lade till att det tyvärr kan uppstå situationer som gör att det måste sättas in speciella åtgärder för Lilla Edets kommun trots att den ligger utanför stödombudet. Nu befinner sig Lilla Edets kommun i den situationen.

Arbetsmarknadsministern har redan erinrat om den nedbantning som har skett vid Lödöse Varv. Jag skall inte ta upp en ny diskussion om detta, men

Måndagen den
21 januari 1980

*Om arbetsmark-
nadssituationen
i Lilla Edet*

enligt min mening satte man från företagets sida in dessa åtgärder för tidigt. Så kom då händelserna i Göta. Det finns ett uppenbart hot om nedläggning av bruket, som är den enda industrin i hela Göta samhälle. Även på annat sätt är situationen besvärlig för Lilla Edets kommun.

Nu hänvisar arbetsmarknadsministern till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Även jag anser att sådana bör sättas in. Men jag har ett intryck av att arbetsmarknadsministern överskattar möjligheterna att placera personer som blivit arbetslösa i Lilla Edets kommun i Ale och Trollhättans kommuner. Det hör numera till historien att det råder överhettning i Götaälvdalen.

Jag känner väl till att länsstyrelsen arbetar mycket energiskt för att finna lösningar på de svåra problemen i Lilla Edets kommun. Också från kommunen görs betydande insatser. Men det finns risk för att dessa insatser inte räcker utan att det behövs centrala insatser, att regeringen stödjer de åtgärder som föreslås från kommunen och länsstyrelsen i Älvsborgs län. Därför vill jag ställa en kompletterande fråga till arbetsmarknadsministern: Kan arbetsmarknadsministern uttala att regeringen är beredd att satsa på extraordinära åtgärder, om länsstyrelsen och kommunen föreslår detta för Lilla Edets kommun?

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN:

Fru talman! Det är riktigt, som sades i det stora regionalpolitiska beslutet som togs av riksdagen och som Hilding Johansson erinrade om, att vid särskilda tillfällen då en alldeles speciell situation uppstår på arbetsmarknaden i någon kommun kan man ingripa. Det är klart att det riksdagsbeslutet står fast. Detta får man naturligtvis pröva i vanlig ordning i det departement som har de regionalpolitiska frågorna om hand, och det är, som Hilding Johansson väl vet, industridepartementet. I den delen kan jag inte mer än hänvisa till det beslut som togs föregående år. Det ligger då också i sakens natur att den följdfråga som Hilding Johansson har ställt i hög grad gäller regionalpolitiska och lokaliseringpolitiska insatser, och därvidlag har jag inte heller mandat att uttala mig här i kammaren. Vad jag har svarat på är frågan om de arbetsmarknadspolitiska insatserna, och det jag har sagt på den punkten står jag fast vid.

HILDING JOHANSSON (s):

Fru talman! Arbetsfördelningen inom regeringen skapar onekligen sina problem, men dem skall jag inte ta upp nu. Det är säkert riktigt, som Rolf Wirtén säger, att han inte har mandat att tala för regeringen när det gäller frågan om att komplettera de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna med regionalpolitiska insatser av olika typer. Men detta betraktar jag som ett fel, därför att arbetsmarknadspolitik och regionalpolitik bör samordnas. Låt mig i detta sammanhang nöja mig med att säga att jag hoppas det är en allmän uppfattning inom den nuvarande regeringen, att om det inträffar en sådan situation i Lilla Edet att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna inte räcker skall regeringen i sin helhet ställa sig bakom extraordinära insatser i kraft av det beslut som riksdagen fattade förra våren. Det förpliktigar faktiskt

regeringen att göra insatser, alldeles oberoende om de faller under Rolf Wirténs eller Nils Åslings område.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 3 Om tidpunkten för framläggande av regeringsförslag om en samordnad sysselsättningspolitik

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN erhöll ordet för att besvara *Anna-Greta Leijons* (s) den 5 december anmälda fråga, 1979/80:199, och anförde:

Fru talman! Anna-Greta Leijon har frågat mig när regeringen kommer att lägga fram propositionen om en samordnad sysselsättningspolitik.

Av budgetpropositionen framgår att regeringen under budgetåret 1980/81 avser att lägga en sysselsättningspolitisk proposition. Arbetet på en sådan har redan startat.

ANNA-GRETA LEIJON (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Frågan ställdes den 5 december 1979, och det är klart att jag hade hoppats att få svaret tidigare. Det gamla ordspråket som säger att den som väntar på något gott väntar aldrig för länge kan tyvärr inte heller lämnas som en beskrivning av Rolf Wirténs svar här i dag. Jag vågar påstå att det är väldigt många som är besvikna över att regeringen nu tydligen kan tänka sig att vänta ända till våren 1981 med att ge riksdagen förslag om en samordnad sysselsättningspolitik. För oss socialdemokrater är rätten till arbete en av de allra viktigaste politiska uppgifterna, men för regeringens del tycks det nu vara så att man har tappat väldigt många av sina ambitioner.

Arbetsmarknadsministern ROLF WIRTÉN:

Fru talman! Anna-Greta Leijon kan studera budgetpropositionen och iaktta vad man där lägger särskild vikt vid. Det är helt klart att det som prioriterats främst av de resurser vi nu kunnat omfördela och frigöra för nya satsningar ligger på sysselsättningssidan. Att i detta svar tolka in att regeringen på något sätt stiger tillbaka för målet att upprätthålla sysselsättningen är helt felaktigt.

ANNA-GRETA LEIJON (s):

Fru talman! Jag kan försäkra arbetsmarknadsministern om att jag har studerat regeringens budgetproposition. Det finns anledning att återkomma till de konkreta förslagen, och då kan ju riksdagen ta ställning till var ambitionsnivån skall ligga när det gäller sysselsättningspolitiken. Jag hoppas att den kommer att ligga högre än det som regeringen visar i budgetpropositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 67

Måndagen den
21 januari 1980

*Om tidpunkten
för framläggande
av regeringsförslag
om en samordnad
sysselsättningspo-
litik*

*Om det kommunala inflytandet över miljöpåverkande verksamhet***§ 4 Om det kommunala inflytandet över miljöpåverkande verksamhet**

Statsrådet GEORG DANELL erhöll ordet för att besvara *Bengt Kindboms* (c) den 30 november anmälda interpellation, 1979/80:89, till bostadsministern, och anförde:

Fru talman! Bengt Kindbom har frågat bostadsministern dels vilket syfte det i regeringen pågående arbetet med att förändra 136 a § byggnadslagen har i fråga om miljöpåverkande verksamhet, dels vilken regeringens principiella inställning är till det kommunala vetot i byggnadslagen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen.

Innan jag besvarar Bengt Kindboms fråga skall jag kort beröra bakgrunden till 136 a § byggnadslagen (BL). Den ursprungliga bestämmelsen kom till i samband med att riksdagen år 1972 beslutade om vissa riktlinjer för hushållning med landets samlade mark- och vattentillgångar. I denna del innebär 136 a § BL att regeringen skall pröva lokaliseringen av industriella eller liknande verksamheter som är av väsentlig betydelse för hushållningen med landets samlade mark- och vattentillgångar. För att regeringen skall kunna lämna ett tillstånd måste den kommun där verksamheten skall förläggas tillstyrka detta. Jag förutsätter att det är den bestämmelsen som Bengt Kindbom åsyftar när han talar om det kommunala vetot.

År 1975 kompletterades bestämmelserna i 136 a § BL, så att regeringen skall pröva även verksamheter som är av väsentlig betydelse för hushållningen med energi. Vidare vidgades prövningen till att avse inte bara en verksamhets lokalisering utan även dess tillkomst. Under åren 1975 och 1976 beslutade riksdagen att även verksamheter som är av väsentlig betydelse för hushållningen med träfiberråvaror skall omfattas av prövningen enligt 136 a § BL.

Erfarenheterna av tillämpningen av 136 a § BL har visat på vissa praktiska problem. Det sätt på vilket bestämmelserna vid olika tillfällen har kompletterats med nya prövningsgrunder har fört med sig bl. a. att regeringen vid sin prövning alltid måste beakta samliga prövningsgrunder. Om prövningen t. ex. är motiverad enbart med hänsyn till hushållningen med träfiberråvaror, måste den göras även mot bakgrund av bestämmelserna om hushållning med energi samt mark och vatten. En sådan ordning ställer krav på ett omfattande underlagsmaterial och kan medföra onödiga komplikationer bl. a. vid remissbehandlingen.

För att undanröja brister av det slag som jag här har angett pågår i bostadsdepartementet ett arbete med en översyn av 136 a § BL. Resultatet av översynen avses bli framlagt i en departementspromemoria som regeringen kommer att ta ställning till efter remissbehandling.

Kravet på tillstyrkan från kommunen i ärenden enligt 136 a § BL avsåg ursprungligen lokaliseringen av sådana industriella eller liknande verksamheter som är av väsentlig betydelse för hushållningen med landets samlade mark- och vattentillgångar. Motiven till detta var att verksamheter av detta

slag kan medföra en omfattande påverkan på bygden och att ett lokaliseringstillstånd därför inte borde få lämnas utan att den berörda kommunen har tillstyrkt detta. Riksdagens beslut att regeringen skulle pröva verksamheter även av energihushållningsskäl och av hänsyn till hushållningen med träfiberråvaror utformades lagtekniskt genom kompletteringar av 136 a § BL. Kravet på tillstyrkan från kommunen kom härigenom att gälla också dessa verksamheter.

I det pågående arbetet med att se över 136 a § BL är det en förutsättning att kravet på tillstyrkan från kommunens sida alltså skall gälla för verksamheter som prövas av mark- och vattenhushållningsskäl. Någon förändring beträffande de miljöpåverkande verksamheter som Bengt Kindbom syftar på i sin interpellation är således inte aktuell.

BENGT KINDBOM (c):

Fru talman! I Skaraborgs Läns Tidning kunde man den 21 november förra året läsa rubriken "Ranstad typexempel på hur vetorätten inte skall utnyttjas". Nu är ju rubriker en sak och textinnehåll i en artikel en annan sak. I detta fall gav emellertid textinnehållet stöd för rubriken. Bl. a. läggs i statsrådets mun att kommunerna fått mer att säga till om än vad som ursprungligen avsågs. Vidare sägs att beslutet om veto mot utvidgningen av brytningen av skiffer i Billingen också kommit att omfatta verksamheten som sådan. Jag kan inte finna någon motsättning i detta. När verksamheten gäller brytning av skiffer kvadratkilometer efter kvadratkilometer, måste väl verksamheten som sådan i allra högsta grad påverka markhushållningen.

Detta, fru talman, var bakgrunden till att jag framställde min interpellation om regeringens avsikt med översynen av 136 a § byggnadslagen och om regeringens principiella inställning till det kommunala vetot. Så snart interpellationen hade blivit framställd kom beskedet i samma lokaltidning. Statsrådet hade blivit missförstådd. Med tanke på statsrådets historiska anknytning till lärdomsstaden Skara vill jag citera vad man lär ha uttalat inför en skolklass därstädes: I denna församling kan man inte uttrycka sig nok tudeligt. Det är bra att ta fasta på detta i en fråga som så nära berör människor i ett mycket stort område.

I övrigt betraktar jag svaret, som jag tackar för, som en fortsättning på den dementi som redan har förekommit i lokalpressen. Regeringens uppfattning är att det kommunala vetot skall vara kvar. Vad den administrativa översynen kommer att leda till ger svaret inget definitivt besked om. Men jag utgår ifrån att man inte skiljer bedömningsgrunderna åt på ett sådant sätt att detta kan utnyttjas taktiskt vid beslut om vilka projekt som skall prövas. Detta finns det anledning att fortsättningsvis bevaka, inte minst från kommunal synpunkt.

Statsrådet GEORG DANELL:

Fru talman! Som Bengt Kindbom sade är rubriker någonting över vilket vi inte bestämmer, och väl är kanske det. Jag vill emellertid citera ur den artikel som Bengt Kindbom nämnde. Tidningen citerar mig alldeles korrekt på

Måndagen den
21 januari 1980

*Om användningen
av åkermark för
bebyggelse*

följande sätt: "Det vore naivt att tro att man kan avskaffa vetorätten med den starka förankring den har ute i landet. Men jag vill sätta dess konstruktion under diskussion ---." Detta uttalande gjorde jag alltså vid intervjun i fråga.

Vad jag menar när det gäller det kommunala vetots konstruktion har jag försökt att beskriva i mitt interpellationssvar. Det viktigaste är att vi nu försöker få till stånd en förenkling beträffande hanteringen av reglerna i 136 a § byggnadslagen, så att vi får snabbare beslut och snabbare besked till kommuner och andra som är inblandade, inte minst till sökande. Däremot skall vi inte på något sätt rycka undan reglerna för det kommunala vetot när det exempelvis gäller uranbrytningen, som Bengt Kindbom talade om i början av sitt anförande. Uranbrytningen faller ju under den del av paragrafen som handlar om hushållning med mark och vatten, och vi anser att det är självklart att det även framgent skall finnas kommunal vetorätt på det här området. Därför vill jag upprepa att det vid översynen inte handlar om att ifrågasätta det kommunala vetot i denna del. Däremot diskuterar vi andra former för kommunal påverkan när det gäller de båda andra punkterna i samma paragraf.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Om användningen av åkermark för bebyggelse

Statsrådet GEORG DANELL erhöll ordet för att besvara *Filip Johanssons* (c) den 10 december anmälda interpellation, 1979/80:104, och anförde:

Fru talman! Filip Johansson har frågat mig om jag i fortsättningen kommer att iaktta största möjliga hänsyn och förhindra att åkermark tas ur produktionen för att användas för bebyggelse.

Riksdagen har i samband med den fysiska riksplaneringen ställt upp vissa riktlinjer för hushållningen med jordbruksmark. Riktlinjerna har senast godkänts av riksdagen under december 1979. De innebär att brukningsvärd jordbruksmark inte bör tas i anspråk för bebyggelse om en från samhällets synpunkt tillfredsställande lösning kan åstadkommas på annan mark.

Frågor som rör konflikter mellan jordbruks- och bebyggelseintressen prövas av regeringen främst i enskilda planärenden. Prövningen i dessa fall skall ske med tillämpning av reglerna i byggnadslagstiftningen. Detta innebär att de olika intressen som står emot varandra i ett ärende tillbörligen skall beaktas vid den avvägning som skall ske i ärendet.

Självfallet kommer – liksom hittills – de riktlinjer för hushållning med jordbruksmark som riksdagen angett vara vägledande vid regeringens prövning.

Måndagen den
21 januari 1980

*Om användningen
av åkermark för
bebyggelse*

Fru talman! Jag tackar statsrådet Danell för det svar han gav på den här frågan. Jag tycker att det är klarläggande. Statsrådet Danell hänvisade till riksdagens beslut och säger i slutet av svaret: "Självfallet kommer - liksom hittills - de riktlinjer för hushållning med jordbruksmark som riksdagen angett vara vägledande vid riksdagens prövning."

Jag är utomordentligt tacksam för detta. Men jag tycker det finns anledning att understryka ett par saker i detta sammanhang. När jag ställde frågan, så var det också i detta fall med anledning av en tidningsartikel av vilken man kunde få en känsla av att den nye planministern inte hade för avsikt att vara lika kategorisk som man tidigare hade varit vid behandlingen av dessa ärenden.

Nu är situationen den att när man talar om samhällets syn på hur en tillfredsställande lösning kan åstadkommas på annan mark, är det tyvärr ofta så att kommunerna har en speciell uppfattning om vad som är samhällets intresse och synpunkt i den här frågan. Ofta får man en känsla av att det är kommunerna som skall avgöra vad som är samhällets synpunkt. Jag har från mitt hemlän Norrbotten, som ändock är ett utpräglat skogslän, exempel på att kommuner som är belägna i utpräglade skogsbygder anser att de inte har andra möjligheter än att använda just åkermark för byggnadsändamål. Jag menar att det mot den bakgrunden måste vara utomordentligt angeläget att man från regeringens sida är ganska kategorisk i detta avseende, ty om kommunerna får husera på det sätt som de önskar, finns det praktiskt taget ingen åkermark som för dem är så värdefull att den inte bör kunna bebyggas.

Det hänvisas ofta till att det är industrimark man behöver, och den industrimarken behövs därför att man byggt upp stora bostadsområden för att dra folk till sin region eller kommun. Jag vill understryka att det i många fall inte finns anledning att dra mer folk till jord- eller skogsbruksbygder - framför allt inte till den bygd där statsrådet hade varit och talat i samband med tidningens skrivelser. Den utveckling som ägt rum i bl. a. Skåne, men även på andra platser, är en följd av den folkomflyttning som skedde på 1960-talet i mycket stor utsträckning och som minsann inte var så särskilt välgörande för andra regioner. Det var en folkomflyttning som innebar att man genom att flytta människor från en region till en annan skapade ett behov av nybyggnation, både av industrilokaler och av bostadsområden. Det finns all anledning för regeringen att se till att inte nya behov skapas på det sättet, därför att de nya behoven skapas på bekostnad av en annan region där det redan finns serviceinrättningar som kommun, landsting och stat har bidragit till genom att satsa pengar. serviceinrättningar som blir utan värde om sådana här folkomflyttningar får fortsätta. Det finns alltså all anledning att vara utomordentligt restriktiv på detta område.

Jag hoppas att jag kan tolka statsrådets svar på den här frågan på det sättet att han verkligen menar att med all kraft se till att riksdagens uttalande på denna punkt efterlevs.

Statsrådet GEORG DANELL:

Fru talman! På Filip Johanssons sist ställda fråga är mitt svar ja.

Låt mig därutöver också understryka att vi nu har just problemet med användande av åkermark aktuellt i bostadsdepartementet. Vi följer nu upp det beslut som riksdagen fattade i höstas om den fysiska riksplaneringen, där just användningen av åkermark var en av de mest prioriterade frågorna och den som kanske behandlades mest utförligt utöver frågorna om fritidshusbyggandet.

Det arbete som nu pågår går delvis ut på att se till att det runt tätorter, där det finns konflikter mellan olika intressen i åkermark, utarbetas områdesplaner, så att man får en god överblick över utnyttjandet av marken. I andra fall är det fråga om att länsstyrelserna tar in aktuellt material för att beskriva de konflikter och de behov som är aktuella i länet. Vidare har vi för vissa delar av landet också lagt ut uppdrag för att det skall genomföras markhushållningsprogram, bl. a. i Skåne, ett område som Filip Johansson berörde i sitt anförande.

Jag tycker att vi på det här viset har gott grepp om denna fråga. Vi hoppas att genom inte minst markhushållningsprogrammen få fram ett underlag som gör att kommuner, byggingressenter och allmänhet i framtiden skall vara väl informerade om vad det är för regler som gäller. Självfallet måste det bli olika regler för olika delar av landet. I vissa delar krävs särskilt stor restriktivitet utöver den som kommer att gälla allmänt för landet i fråga om användningen av åkermark.

FILIP JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för detta besked som ytterligare bestyrker vad jag hade hoppats på. Jag vill bara när det gäller upprättande av de nya markhushållningsprogrammen framhålla hur angeläget det är att man också ser till att man inte – jag vill understryka det än en gång – skapar behov i områden som är utomordentligt känsliga i det här avseendet. Dels åstadkommer man en skada på de marker som är värdefulla och som kommer att bli alltmer värdefulla i en framtid, dels skapar man behov i den bygd varifrån människorna i så fall skall flytta för att komma till ett annat område.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Om utbildning i invandrarkunskap

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Eva Winthers* (fp) den 6 december anmälda interpellation, 1979/80:99, och anförde:

Fru talman! Eva Winther har frågat mig om jag delar hennes uppfattning att invandrarkunskap bör ingå som en del av all utbildning i vårt land och vilka åtgärder jag i så fall vill vidta för att detta skall bli verklighet.

Jag delar Eva Winthers uppfattning att det är viktigt att vi svenskar får lära oss mer om de olika invandrargrupperna och deras kulturella bakgrund och att utbildningsväsendet har en nyckelroll för att vidga och befästa den kunskapen.

Vi lever i dag i ett samhälle där människor med skilda kulturella identiteter skall leva i samverkan med varandra. Alla människor i vårt samhälle bör därför ha kunskaper om olika gruppers etniska, kulturella och religiösa bakgrund. Att så blir fallet är en viktig förutsättning för att vi skall kunna visa tolerans och förståelse för det som vi kan uppfatta som avvikande från det egna levnadsmönstret.

Å ena sidan behöver invandrarna kunskaper om hur det svenska samhället fungerar och om svenskarnas kulturella och etniska bakgrund. Å andra sidan måste befolkningen i övrigt ha insikter om invandringens orsaker och betydelse för vårt land samt kunskaper om invandrarnas och minoriteternas kulturella och etniska bakgrund och om deras levnadsförhållanden i Sverige.

Brister i kunskaperna hos de olika befolkningsgrupperna leder till intolerans och utgör hinder för samverkan mellan dem. Det hela är emellertid inte bara en fråga om kunskaper utan också om våra attityder till och känslor för varandra.

Det behövs mot denna bakgrund insatser på alla nivåer i utbildningsväsendet för såväl invandrare som svenskar. Hittills har vi i stor utsträckning koncentrerat våra utbildnings- och informationsinsatser på invandrarna. Det är nu hög tid att vi bättre uppmärksammar utbildningsbehoven hos den övriga befolkningen och ser till att kunskap om invandrare ingår i utbildningen i alla skol- och utbildningsformer.

Eva Winther har frågat mig vilka åtgärder jag vill vidta för att förverkliga detta. Låt mig då inledningsvis erinra om att regeringen genom sina ställningstaganden i bl. a. högskolelagen och läroplanerna för grund- och gymnasieskola i princip tagit ställning för vidgad kunskap och information om invandring och invandrare. De åtgärder som hittills vidtagits av myndigheterna pekar också i den riktningen att intentionerna realiseras eller att en grund är lagd för realiserande inom kort.

Inom högskoleområdet har universitets- och högskoleämberget (UHÄ) tagit initiativ till ett projekt om invandrarna i den högre utbildningen. Avsikten med detta projekt är bl. a. att skapa förutsättningar för att öka rekryteringen av tvåspråkiga personer till högskoleutbildning, speciellt till utbildningar för yrkesområden där det föreligger särskilda behov av tvåspråkiga yrkesutövare.

Projektet omfattar också frågan om vilka åtgärder som behövs för att underlätta invandrarnas situation i själva utbildningen och för att i utbildningen bättre ta till vara den resurs som invandrarna utgör.

UHÄ avser också att inom ramen för detta projekt och i samverkan med statens invandrarverk fortsätta en serie regionala seminarier, som inleddes under våren 1979. Vid dessa seminarier diskuteras frågan om invandrarkunskap i utbildningen med företrädare för de olika högskoleutbildningarna.

*Om utbildning i
invandrarkunskap*

Syftet med seminarierna är att stimulera högskoleenheterna dels att föra in inslag av invandrarkunskap i de allmänna utbildningslinjerna, dels att ta fram enstaka kurser lämpade för olika yrkeskategorier som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med invandrarfrågor.

Inom skolområdet har skolöverstyrelsen (SÖ) i september 1979 lagt fram ett handlingsprogram för arbetet med invandrarfrågorna på både kort och långsikt. Ett viktigt led i handlingsprogrammet är att motverka fördomar och diskriminering. Enligt vad jag inhämtat avser SÖ att i de kursplaner för grundskolan som snart kommer att underställas regeringen ta in krav på vidgad kunskap om invandrare, ett arbete som f. ö. sker i samarbete med invandrarernas egna organisationer. För gymnasieskolans del avser SÖ att i de olika styrdokumenterna arbeta in bestämmelser och anvisningar som syftar till de mål Eva Winther vill uppnå. Genom läroplanskopplingen får förändringar i grundskola och gymnasieskola också effekt i kommunal vuxenutbildning.

Vidgad kunskap om invandrare kan emellertid enligt min uppfattning inte enbart vara en fråga om att säkra ett visst innehåll i utbildnings- och läroplaner. Minst lika viktigt är att se till att invandrarfrågor i vid mening behandlas i planerings- och personalkonferenser, att de tas upp i fortbildningen och att de får en objektiv och balanserad bild i läromedlen. Centralt och lokalt utvecklingsarbete har också en viktig uppgift att fylla för att skapa ett bättre utgångsläge för undervisningen.

Jag har här uppehållit mig vid de delar av utbildningsväsendet där staten genom sina förordningar, läroplaner eller anvisningar kan påverka undervisningens inriktning. Det betyder inte att de utbildningsformer där denna möjlighet helt eller delvis saknas skulle vara betydelselösa för strävan att vidga kunskapen om invandrare. Jag tänker då i första hand på folkhögskolan och det fria och frivilliga bildningsarbetet. Av tradition har man inom dessa utbildningsformer ägnat stor uppmärksamhet åt mångkultursambället och hävdat vikten av tolerans gentemot och förståelse för minoriteter med annan etnisk och kulturell bakgrund. I vissa avseenden har de varit modellbildande för vad som sker inom det mer formella utbildningsväsendet.

I detta sammanhang vill jag också nämna att regeringen i årets budgetproposition föreslår att statens invandrarverk får 1,5 milj. kr. för ett särskilt projekt, "Ökad invandrarkunskap bland svenskar". Projektet, som skall genomföras i samråd med diskrimineringsutredningen, syftar bl. a. just till att ge invandrarkunskap den självklara roll i olika utbildningssammanhang som efterlyses i interpellationen.

Sammanfattningsvis vill jag våga det omdömet att det ambitiösa arbete som inletts av myndigheterna och som redan delvis börjat förverkligas står i god överensstämmelse med de riktlinjer som i skilda sammanhang getts av regering och riksdag. Jag finner det därför inte nu påkallat att aktualisera ytterligare åtgärder. Jag kan emellertid försäkra Eva Winther att jag och statsrådet Mogård, som jag har samrått med i anledning av detta svar, uppmärksammat följer denna fråga och att vi är beredda att vidta de ytterligare åtgärder som kan erfordras.

EVA WINTHER (fp):

Fru talman! Jag tackar utbildningsministern för det utförliga svaret.

Jag är glad över de insatser som görs på det här området. Jag är också glad över att vi är överens om att vi svenskar behöver lära oss något om invandrarna och att det nu, som utbildningsministern säger, är "hög tid" att vi "ser till att kunskap om invandrare ingår i utbildningen i alla skol- och utbildningsformer".

Jag har läst SÖ:s genomtänkta invandrapolitiska program, och jag noterar nu som positivt UHÅ:s olika initiativ, bl. a. att man skall försöka öka rekryteringen av tvåspråkiga personer till högskoleutbildningen, särskilt till utbildningen för yrken där tvåspråkighet är alldeles speciellt behövlig. Jag förutsätter att man då tänker på bl. a. lärare, vårdpersonal av olika slag, socialarbetare och poliser. Man behöver här också se över meritvärderingen och räkna som plus dels kunskaper i det för oss främmande språket, dels den unika kulturella erfarenhet som invandrarna har och som ger fördelar i samvaron med andra invandrare och även med oss svenskar.

Jag hoppas att man i det här projektet också kommer att fundera över hur vi på ett bättre sätt skall kunna ta till vara den yrkeskunskap som invandraren för med sig från sitt hemland. Alltför många invandrare har hamnat i okvalificerade jobb – de har blivit arkivarbetare, städare, diskare eller har hamnat vid det löpande bandet, inte bara under en kort övergångstid utan under väldigt många år. I stället borde de få en komplettering av sin utbildning så att denna kan användas här. Vi måste ta reda på vilket innehåll utbildningen i deras hemländer har och försöka ge möjligheter till komplettering om detta behövs. Det betyder mycket för självkänslan och identiteten att få fortsätta i det yrke man haft hemma. För vårt land betyder det att vi tar till vara en resurs som vi har här.

Utbildningsministern säger att en grund är lagd för ett realiserande inom kort av dessa önskemål om invandrarkunskap. Själv är jag nog litet mer pessimistisk. Jag tror att det här tar tid, och jag tror att det verkligen är viktigt att Jan-Erik Wikström och skolministern Britt Mogård följer den här frågan och försöker skynda på behandlingen av den.

Orsaken till min fråga är egentligen Vård 77 och den proposition om vårdutbildningen som behandlades av riksdagen i höstas. I de dokumenten antyds inte med ett ord att vi har en miljon människor i vårt land med invandrarbakgrund och att det därför är viktigt med kunskap hos vårdpersonalen om invandrarna och deras kultur. Utbildningsutskottet tog inte upp någonting om detta, och i debatten i kammaren påpekades det inte heller. Eftersom jag inte hade tillfälle att ta del i den debatt som fördes i kammaren har jag velat ta upp denna problematik genom den här interpellationen.

Min rädsla för att vi missar någonting här har förstärkts av möten med nyutbildade sjuksköterskor, som redovisar att man i utbildningen inte på något sätt har tagit upp denna problematik.

Invandrarverket har helt nyligen gjort en enkät för att utröna vilket utrymme de olika högskoleregionerna ger invandrarkunskapen i de olika utbildningarna. Undersökningen visar att det är mycket olika. I princip beror

Måndagen den
21 januari 1980

*Om utbildning i
invandrarkunskap*

omfattningen av denna utbildning på om det finns en intresserad lärare eller på om någon i kursen är intresserad. Samma förhållanden gällde i fråga om vårdutbildningen – fanns det en intresserad lärare som var medveten om denna problematik, så togs den upp.

Invandrarkunskap är viktig inte bara för att motverka diskriminering och öka förståelsen utan också för att vi själva skall kunna ge den information som de olika invandrargrupperna behöver.

Nu är det gott och väl att vi är överens om att det behövs invandrarkunskap. Det saknas emellertid utbildare. Väldigt få människor i Sverige kan i dag så mycket om invandrarproblematiken och om de bekymmer – och kanske även glädjeämnen – som invandrarna möter när de kommer hit, att de kan användas som utbildare. Därför ser jag det som mycket viktigt att vi snabbt satsar på att frigöra personer med invandrarkunskap för att utbilda utbildare runt om i Sverige. I den utbildningen måste också invandrarna finnas med för att förklara sin kultur, sina värderingar, sin uppfostran, kvinnornas ställning i hemlandet, osv. Jag tror att det är mycket viktigt att vi inte försöker reda ut de begreppen utan att vi tar med invandrarna i detta arbete.

Jag vill fråga om utbildningsministern vill medverka till att vi får flexibla lösningar i tre avseenden som jag tror är väldigt viktiga på detta område: när det gäller komplettering av invandrarnas utländska yrkesutbildning, när det gäller meritvärdering – så att erfarenhet av landets sedvänjor och kultur samt tvåspråkighet kan vägas in som något positivt vid antagningar – och när det gäller att utbilda utbildare.

PÄR GRANSTEDT (c):

Fru talman! Den fråga som denna interpellationsdebatt behandlar är utan tvivel en mycket viktig framtidsfråga. Det handlar om hur det faktum att Sverige håller på att utvecklas till ett samhälle med många kulturer – med människor som har många olika slags bakgrund – skall kunna utnyttjas till någonting positivt för hela vårt land.

Det är naturligt att skolan har en central roll att spela i detta arbete och i hela utbildningsväsendet. Det handlar om att vi skall kunna ha människor i olika funktioner i samhället med en ordentlig kunskapsbakgrund när det gäller invandringen, invandrarkulturerna och naturligtvis också språken. Men det är även så att i synnerhet det som händer i vår ungdomsskola bestämmer mycket av framtidens kunskapsnivå på detta område och de framtida attityderna till människor med annan kulturell bakgrund än den vanliga i Sverige. Det som meddelas i skolan når dessutom i många fall föräldrarna och kan påverka deras attityder.

Men lika väl som det är viktigt att vi ser till att inom vårt utbildningsväsende ge ordentliga kunskaper om invandringen och invandrarnas bakgrund, så är det viktigt med information som går ut direkt till de vuxna, som når dem som inte omfattas av utbildningsväsendet. Härvidlag har naturligtvis invandrarverket ett särskilt stort ansvar. Hittills har de informationsinsatser som invandrarverket haft möjlighet att göra framför allt riktat sig till

invandrargrupperna, syftat till att ge dem större kunskap om det svenska samhället. Man har inte haft möjlighet – trots att man önskat det – att göra särskilt mycket för att upplysa svenskarna.

Förra året föreslog centerpartiet i en motion att man skulle ge invandrarnas verktyg dessa möjligheter. Den gången fick vi inget gehör för vårt förslag. Nu konstaterar jag till min stora tillfredsställelse att det i den budgetproposition som riksdagen skall behandla i vår finns sådana resurser för en till allmänheten riktad information om invandrarna. Statsrådet nämnde också i sitt svar detta projekt som skall genomföras. Såvitt jag förstår är avsikten att dessa informationsinsatser skall göras i samarbete med studieförbund och folkrörelser.

Som en komplettering till vad som kan ske i utbildningsväsendet ser jag detta som något oerhört viktigt. Det är ganska bråttom att öka den svenska allmänhetens kunskap om invandrarna, deras villkor och deras kulturella bakgrund. Det handlar ju inte bara om att anpassa invandrarna till Sverige, utan det handlar i lika hög grad om att anpassa Sverige till denna situation – att vara ett mångnationellt samhälle. Misslyckas vi med detta arbete har vi många och svåra problem framför oss. Men lyckas vi med det och lyckas vi att skapa en harmonisk, fungerande relation mellan olika kulturer i vårt land är det någonting som kan komma att berika hela vårt samhälle i mycket hög grad för framtiden.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Fru talman! Med anledning av vad Eva Winther sade vill jag gärna tillägga att jag delar hennes uppfattning att det är viktigt att hitta lösningar för att komplettera invandrarnas yrkesutbildning. Kanske man ändå kan säga att, även om detta är ett problem, det knappast finns något land som har så många utbildningsmöjligheter att erbjuda som Sverige. De står ju öppna också för invandrarna, och en viss anpassning kan ju alltid ske.

När det gäller meritvärderingen söker man redan nu ta hänsyn till invandrarnas egen studiebakgrund. Det läggs ned ett omfattande arbete vid bedömningen av enskilda invandrades ansökningar till utbildningar o. d. för att undersöka vilken deras reella studiebakgrund är.

Slutligen frågade Eva Winther om åtgärder för att utbilda utbildarna. I skolöverstyrelsens program utgår man från att invandrarkunskap obligatoriskt skall ingå i all lärarutbildning och fortbildning. Men det är klart att det tar tid innan den utbildningen har nått alla som i dag är verksamma i skolan.

EVA WINTHER (fp):

Fru talman! Jag skall be att få tacka för det här svaret som innebär en komplettering till det svar som Jan-Erik Wikström lämnade tidigare.

Nu är det inte bara lärarutbildningen som det gäller, utan det gäller alla utbildningar. Det är också väldigt viktigt att invandrarkunskap ingår i vårdpersonalens utbildning. Vårdpersonal kommer ju i mycket hög grad i kontakt med invandrarna som patienter. Det är viktigt inte minst inför den

*Om fortbildningen
av lärare*

öppna förebyggande värden att det finns tvåspråkig personal eller - om vi inte kan få det i första taget - att det finns tolkar, så att vi har möjlighet att tillgodose invandrarnas behov av hälsouppllysning och deras behov av hjälp att sköta sina barn och sin familj. För socialarbetarna, läkarna och psykologerna - ja, på alla dessa områden - är det viktigt med invandrarkunskap. Jag kan också nämna en annan grupp, som Jan-Erik Wikström väl inte har huvudansvaret för, nämligen poliserna, som behöver mer invandrarkunskap i sin utbildning. Det räcker inte med något seminarium på en eller ett par dagar, utan det måste bli mer.

Det är allvarligt att lärare som lämnar lärarhögskolorna för att börja sitt arbete bland invandrabarnen inte har den här kunskapen. Jag är glad om det nu snart kommer att hända någonting på det området. Det är också allvarligt att vårdpersonal lämnar sin utbildning utan att veta någonting om invandrare. Vi svenskar är över huvud taget mycket dåligt informerade om invandringspolitikerna. Bli det alltför många missförstånd bidrar det till misstroende mellan svenskar och invandrare, och det måste förebyggas. Att vi kan leva tillsammans på ett bra sätt är en av våra viktigaste framtidsfrågor.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Fru talman! Det jag sade om lärarutbildningen skall naturligtvis mutatis mutandis gälla såväl vårdpersonal som poliser och andra kategorier.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Om fortbildningen av lärare

Statsrådet BRITT MOGÅRD erhöll ordet för att besvara *Marianne Wahlbergs* (fp) den 7 december anmälda interpellation, 1979/80:101, och anförde:

Fru talman! Marianne Wahlberg har i en interpellation ställt följande frågor till mig:

1. Finns det någon samlad bedömning av hur mycket lärarnas B-avdragsledighet för studier kostar stat och kommun?
2. Anser statsrådet att denna form av fortbildning i relation till kostnaderna ger det bästa utbytet för att stärka lärarnas förmåga till effektivitet och förnyelse i undervisningen?
3. Vilken framtida utformning av lärarnas fortbildning anser statsrådet bör ligga till grund för de fortsatta överläggningarna med lärarorganisationerna, och i vilket skede befinner sig dessa överläggningar?

I samband med överläggningar mellan utbildningsdepartementet och skolöverstyrelsen (SÖ) rörande B-avdragsfrågor har vid olika tillfällen försök gjorts att beräkna kostnaden för lärarnas B-avdragsledighet för studier. Vid dessa beräkningar har det varit naturligt att i första hand söka få en uppfattning om de merkostnader på lönesidan som uppkommer när en

lärare är ledig med B-avdrag. Den merkostnad som uppkommer utgörs av kostnaden för lön till vikarie minskat med det B-avdrag, som görs på den tjänstledige lärarens lön.

Enligt en beräkning som gjordes 1973 uppskattades de årliga kostnaderna för ändamålet till i runt tal 35 milj. kr. Denna siffra är av flera skäl självfallet för låg i dag och torde nu behöva mer än fördubblas för att stämma med verkligheten.

Såsom svar på den andra frågan vill jag framhålla följande. För att en lärare skall kunna beviljas lön med B-avdrag under tjänstledighet för studier skall studierna enligt gällande kollektivavtal vara angelägna från tjänstesynpunkt. Reglerna för bedömning av vad som kan anses vara angeläget från tjänstesynpunkt är grundade på en mångårig praxis. Detta förhållande har medfört att det varit svårt att i någon större utsträckning åstadkomma i och för sig önskvärda moderniseringar. Försök att hitta vägar ut ur den relativt låsta situation som råder i dag har emellertid gjorts. Såväl inom SÖ och arbetsgivarverket som i kanslihuset har övervägts olika lösningar för att bättre anpassa möjligheterna att studera med B-avdrag till behoven i dagens skola. Att åstadkomma förändringar på detta område är emellertid en mycket grannliga uppgift som kräver ett nära samarbete med arbetstagarorganisationerna. De överläggningar i saken som hittills ägt rum har inte lett till resultat.

Som svar på den tredje frågan vill jag erinra om att utbildningsutskottet i sitt betänkande med anledning av propositionen om läroplan för grundskolan jämte motioner kom in på frågan om en översyn av fortbildningen i samband med läroplansreformen (UbU 1978/79:45 s. 68). Från utskottets sida underströks härvid att vid översynsarbetet borde tas med studiedagarna, personallagsutbildningen, skolledarutbildningen, speciallärarutbildningen och de fortbildnings- och vidareutbildningsmöjligheter som finns för skolans personal. Vid översynsarbetet, som påbörjats inom regeringskansliet, tas sålunda ett samlat grepp rörande fortbildningen på skolans område. Självfallet kommer härvid också B-avdragsfrågan att behandlas.

Låt mig slutligen också nämna att 1974 års lärarutbildningsutredning (LUT 74) i sitt förslag behandlat fortbildningens innehåll och uppläggning. Förslaget remissbehandlas f. n. Att vidta några genomgripande förändringar beträffande fortbildningen blir möjligt först vid behandlingen av förslagen från LUT 74.

MARIANNE WAHLBERG (fp):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Jag vill gärna lägga till några synpunkter.

Framför allt i budgettider talas det både lokalt och på rikspanet om nödvändigheten av att begränsa utgifterna. Samtidigt kan alla politiker lätt räkna upp ett antal kostnadskrävande nya reformer som det är ytterst angeläget att genomföra. Det uppstår starka spänningar mellan staten och kommunerna. Vi ger varandra rådet att omprioritera, dvs. att noga granska och utvärdera de verksamheter som vi kanske för mycket länge sedan har

*Om fortbildningen
av lärare*

beslutat om, för att se om det går att rationalisera, effektivisera, minska eller kanske rent av lägga ner någonting som mer eller mindre har överlevt sig självt.

Frågan om lärarnas fortbildning och vidareutbildning, framför allt i form av studier med B-avdrag, tycker jag är ett konkret exempel på hur svårt det faktiskt är att omprioritera. Av det svar som statsrådet givit mig framgår för det första att man egentligen inte riktigt vet vad den här förmånen för lärarna kostar. Den redovisas nämligen varken i statens eller kommunernas budget under posten personalutbildning, utan den döljs i det stora lönekontot. Den skattning statsrådet gör - att det rör sig om minst 70 miljoner - är säkert inte tilltagen i överkant. Enbart i min hemkommun uppgick nettokostnaderna för studielediga lärare under läsåret 1978/79 till drygt 1,7 miljoner. Och detta räckte ändå bara för ca 40 lärare av omkring 1 500. Summan bör också jämföras med det totala anslaget för fortbildning av skollärare, lärare och personal av olika kategorier för skolans elevvårdande verksamhet. I årets statsbudget utgör detta anslag drygt 67 miljoner, och för nästa budgetår åskas 69,5 miljoner.

Förutsättningen för att viss del av lönen skall få utgå vid studieledighet är alltså att studierna skall vara angelägna ur tjänstesynpunkt. Myndigheten har då rätt att förvänta sig att studieresultatet skall kunna komma till nytta i lärarens fortsatta arbete i skolan. Detta borde således, för det andra, på något sätt kunna objektivt mätas. Det säger sig självt att detta är praktiskt taget omöjligt. Alla seriösa studier är naturligtvis nyttiga som personlighetsutveckling, men här gäller det ju att väga kostnaden mot nyttan också för skolan och eleverna. När den nuvarande praxis med B-avdragsreglerna började utvecklas fanns det för statsmakterna ett klart intresse att stimulera framför allt folkskollärare till ämnesstudier, så att de kunde undervisa på enhetsskolans högstadium. Att genomföra en nioårig skola för alla barn krävde en så stor ökning av antalet lärare att det inte gick att snabbt åstadkomma den med den vanliga lärarutbildningen. Men det behovet finns inte alls i samma omfattning längre.

Det finns en tredje faktor att ta med i utvärderingen. B-avdragsledigheten är bl. a. på grund av tillämpad praxis inte en förmån som alla lärare har lika lätt tillgång till. Pedagogik är det enda ämne som alla lärarkategorier kan få läsa med B-avdrag, och det utnyttjas rätt flitigt, framför allt av lågstadielärarna. Men om en lågstadielärare vill fördjupa sina kunskaper i svenska eller skulle tycka att en kurs i dramatik kunde bli till stor nytta i undervisningen, då får det bli på egen bekostnad. En teckningslärare kan i vissa län få B-avdrag för att läsa konsthistoria, men i andra län tolkar man praxis annorlunda och säger nej. Slöjd- och musiklärare t. ex. har mycket svårt att över huvud taget hitta någonting annat utöver pedagogik att studera, som länskolnämnden - enligt praxis - kan finna angeläget ur tjänstesynpunkt.

Därtill kommer den geografiska ojämlikheten. Det är naturligtvis mycket lättare att ekonomiskt klara av en eller två terminers studier, om man bor så nära en högskola att man fortfarande kan bo hemma under studietiden.

På min andra fråga, om statsrådet anser att denna form av fortbildning -

*Om utbildningen
av ambulansper-
sonal*

det borde kanske f. ö. med rätt terminologi i stället heta vidareutbildning – i relation till kostnaderna ger det bästa utbytet för att stärka lärarnas förmåga till effektivitet och förnyelse i undervisningen, har jag egentligen inte fått något svar. Och det har jag en viss förståelse för. Jag har ju själv här försökt visa hur svårt det är att konkret göra de här jämförelserna. Men jag tror att vi har på känn, både statsrådet och jag och säkert också skolstyrelser, skolledare och lärare, att en del av de här miljonerna skulle kunna föras över till andra personalutvecklande åtgärder, som skulle kunna bli till nytta för många flera. Låt oss därför hoppas att det översynsarbete som pågår i regeringskansliet snabbt leder fram till ett samförstånd med arbetstagarorganisationerna om att även tolkningar av kollektivavtal kan bli föremål för omprövning, om man därmed kan uppnå någonting som är bättre för båda parter.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Fru talman! Jag är lika angelägen som Marianne Wahlberg att få frågan om fortbildning och vidareutbildning löst snarast möjligt. Jag har redovisat en del av de svårigheter som hittills har hindrat en lösning av frågan om B-avdrag.

Nu hyser jag faktiskt gott hopp om att vi skall få en samlad syn på det hela, och jag tycker att det var bra att Marianne Wahlberg påpekade att det i hög grad är ett gemensamt intresse för stat och kommun att med utgångspunkt i skolans behov få ändringar i nuvarande ordning till stånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Om utbildningen av ambulanspersonal

Statsrådet BRITT MOGÅRD erhöll ordet för att besvara *Lars Hedfors* (s) den 7 december anmälda interpellation, 1979/80:102, till utbildningsministern, och anförde:

Fru talman! Lars Hedfors har i en interpellation ställt följande frågor till utbildningsministern:

1. När kan en ny läroplan för grundutbildning av ambulanspersonal vara klar?
2. Planeras någon läroplan för vidareutbildning av redan anställd ambulanspersonal?
3. När kan i så fall en sådan vara klar?

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen.

Regeringen gav i februari 1976 socialstyrelsen i uppdrag "att utreda dels frågan om ambulanspersonalutbildningens innehåll och omfattning, dels inkomma med förslag till kompetenskrav i fråga om personal, som skall användas i ambulanstjänst samt till erforderliga övergångsbestämmelser och dispensregler för innehav av sådan tjänst".

*Om utbildningen
av ambulansper-
sonal*

Socialstyrelsen har den 21 juni 1979 överlämnat en inom styrelsen utarbetad slutrapport med förslag till beskrivning av yrkeskraven för ambulansförare till socialdepartementet. Socialstyrelsen konstaterar att det inte ligger inom styrelsens kompetensområde att avge förslag till läroplan eller om utbildningens längd. Det bör ankomma på vederbörande utbildningsmyndighet – i detta fall skolöverstyrelsen (SÖ) – att med förslaget som underlag utarbeta en läroplan för grundutbildningen av ambulanspersonal med angivande av förkunskapskrav, utbildningens längd och innehåll. I frågan har till socialdepartementet inkommit särskilda skrivelser från Läkarförbundet och Svenska hälso- och sjukvårdens tjänstemannaförbund.

Statsrådet Holm avser att inom kort föreslå regeringen att socialstyrelsens rapport jämte inkomna särskilda skrivelser överlämnas till SÖ för fortsatt handläggning.

Enligt vad jag har erfarit har redan ett arbete påbörjats inom SÖ med att utarbeta ny läroplan för grundutbildning av ambulanspersonal utifrån socialstyrelsens rapport. Representanter för socialstyrelsen och huvudman- na- och arbetstagarorganisationer har inbjudits för att bl. a. diskutera utbildningens längd och kraven för tillträde till utbildningen. Jag utgår ifrån att SÖ i detta sammanhang även prövar frågan om behov av kompletterande utbildning för ambulanspersonal med nuvarande utbildning.

Den exakta tidpunkten då ny läroplan för grundutbildning av ambulanspersonal kan börja tillämpas kan i dag inte anges.

SÖ planerar f. n. inte att föreslå vidareutbildning för anställd ambulanspersonal, eftersom socialstyrelsen i sin utredning understrukt vikten av att systematisk fortbildning samt specialinriktad fortbildning efter lokala behov anordnas av sjukvårdshuvudmännen.

LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet Mogård för svaret på min interpellation. Jag är emellertid inte helt nöjd med det, av flera skäl:

1. Svaret ger inte besked om när läroplan för grundutbildning av ambulanspersonal kan vara klar.
2. Svaret är negativt till tanken på läroplan för vidareutbildning av redan anställd personal.
3. Svaret avslöjar en orimligt lång handläggningstid för en mycket viktig fråga.

Att en så viktig fråga som att ge våra ambulansförare en adekvat utbildning skall behöva ta mer än fyra år – hur mycket mer vet vi ju fortfarande inte – är för mig helt ofattbart, särskilt som det egentligen bara är fråga om att utarbeta en eller eventuellt två nya läroplaner.

Att det finns ett behov av sådana läroplaner är odiskutabelt. Den nu gällande omfattar sju veckors utbildning och fastställdes så tidigt som 1965 – för 15 år sedan alltså. Sedan dess har man fått en helt annan inställning till ambulanstransporter, en inställning som ställer helt andra och större krav på ambulanspersonalen. Numera är det nämligen allmänt accepterat att

*Om utbildningen
av ambulansper-
sonal*

sjuktransporter inte bara avser själva förflyttningen av en sjuk människa utan också innefattar sjukvård före och under transporten. För att klara denna mycket svåra uppgift måste ambulanspersonalen ha en utbildning som leder till något som motsvarar undersköterskekompetens. Det är sannerligen inte många ambulansförare som har det i dag – om det över huvud taget är någon.

Det är därför oroande att statsrådet nu inte kan ge något besked om när en sådan utbildning kan komma till stånd. Det innebär – efter vad jag kan förstå – att utbildningen inte kan starta under höstterminen 1980, eftersom ansökningstiden när det gäller sådana kurser går ut den 1 mars. I bästa fall kan alltså utbildningen komma i gång vårterminen 1981. Jag vill därför fråga statsrådet: Är detta ett något så när riktigt antagande? I så fall skulle det innebära, att handläggningen av detta ärende har tagit inte mindre än fem år. Nästa fråga blir då: Tycker statsrådet att detta är en rimlig handläggningstid?

Slutligen också något om vidareutbildningen av nu anställd personal. Här måste jag säga att jag inte blir riktigt klok på Britt Mogårds svar. Å ena sidan utgår hon ifrån att SÖ prövar frågan om behovet av kompletterande utbildning för ambulanspersonal med nuvarande utbildning. Å andra sidan låter hon oss veta att SÖ inte planerar att föreslå någon vidareutbildning, eftersom det i socialstyrelsens utredning om ambulansförarutbildning föreslås att fortbildningen skall anordnas av sjukvårdshuvudmännen. Här är det emellertid inte fråga om fortbildning, eftersom det gäller att höja ambulanspersonalens kompetens till undersköterskenivå. Enligt alla vedertagna begrepp är det då fråga om vidareutbildning, något som i allra högsta grad är en uppgift för den centrala skolmyndigheten. Min tredje fråga till statsrådet Mogård blir därför: Delar statsrådet denna uppfattning eller tycker hon – i likhet med socialstyrelsens utredning – att vidareutbildningen av ambulanspersonal skall övervältras på landstingen?

De två andra frågorna gäller alltså den ungefärliga tidpunkten för när grundutbildningen kan komma i gång samt handläggningstiden för fastställandet av en sådan läroplan. Det är inte bara jag som är intresserad av svaret på dessa frågor, utan det är också ambulansförarna och deras fackliga organisationer, vårdskolornas personal samt sjukvårdshuvudmännen.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Fru talman! Av mitt svar framgår att jag i dag inte kan ge besked om när en ny läroplan kan börja tillämpas. Jag vill inte utställa löften som jag inte kan hålla. Lars Hedfors antaganden kan jag i dag varken bestyrka eller avvisa.

Jag utgår ifrån att det finns berättigade skäl till att socialstyrelsen har ansett att vidareutbildningen bör anordnas av sjukvårdshuvudmännen. Jag kan alltså inte säga att jag tycker som socialstyrelsen eller att jag inte tycker som socialstyrelsen. Jag förutsätter att man där är mer kompetent än jag att bedöma den frågan. Jag har inte funnit någon anledning att ifrågasätta deras synpunkter.

Orsakerna till tidsutdräkten – vilken ju onekligen är påfallande stor – har jag inte funnit anledning att fördjupa mig i, och detta av två skäl: dels ligger socialstyrelsen inte inom mitt ansvarsområde, dels finner jag det inte särskilt intressant att se bakåt i tiden. En förbättrad utbildning för ambulansförare – en för mig synnerligen angelägen fråga – skall inom en relativt kort framtid komma i gång, och det tycker jag är utomordentligt tillfredsställande.

LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Det finns anledning att litet resignerat konstatera att statsrådet Mogård inte kan lämna något direkt besked om när en ny läroplan kan börja tillämpas. Statsrådet Mogård och jag är emellertid överens om att tidsutdräkten är påfallande stor, och det är bra. Kanske kan det resultera i att detta arbete påskyndas. Det är i alla fall en from förhoppning från min sida.

När det gäller vidareutbildningen av ambulansförare kan konstateras att landstingen i dag har vissa problem med att klara av den kompletterande utbildning som det här talas om. Jag utgår ifrån att det beror på att det inte finns några läroplaner för vidareutbildningen av ambulansförare. Härtill kommer sannolikt ekonomiska skäl.

Socialstyrelsens utredning om utbildning av ambulanspersonal sände i slutet av år 1977 ut sin s. k. ambulansenkät till sjukvårdshuvudmännen. Den visar just att landstingen har problem med fortbildningen av sin personal. Det framgick nämligen av svaren på enkäten att endast två av sjukvårdshuvudmännen bedrev regelbunden fortbildning av sin personal, att elva av sjukvårdshuvudmännen inte hade någon fortbildning alls och att de övriga sjukvårdshuvudmännen uppgavs utreda frågan. Det visar enligt mitt förmenande att det borde finnas anledning för statsmakterna att utarbeta något slags läroplan även för vidareutbildning av personalen. Behovet finns.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Fru talman! Ordningen måste ändå vara den att man först får en ny läroplan för grundutbildning av ambulanspersonal, därefter ser över vad nu tjänstgörande ambulanspersonal saknar i fråga om utbildning och sedan sätter in vidareutbildning. Man kan, såvitt jag förstår, knappast börja i andra ändan.

LARS HEDFORS (s):

Fru talman! Jag förstår inte riktigt det resonemanget. Det är fullständigt klart att den personal som i dag arbetar i landstingen med sjuktransporter har en undermålig utbildning och behöver bättre utbildning för att nå upp till en kompetens som motsvarar undersköterskornas – den kompetens som man förutsätter att den nya grundutbildningen skall leda till.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Om föreningslivets medverkan i skolelevernas fritidsverksamhet

Nr 67

Måndagen den
21 januari 1980

Statsrådet BRITT MOGÅRD erhöll ordet för att besvara *Catarina Rönnung* (s) den 7 december anmälda fråga, 1979/80:214, och anförde:

Fru talman! Catarina Rönnung har frågat mig huruvida ett uttalande från min sida i en TT-intervju skall tolkas så att jag numera tar avstånd från riksdagsbeslutet om föreningslivets medverkan i största möjliga utsträckning i den allmänna fritidsverksamheten i anslutning till den samlade skoldagen.

Man bör skilja mellan sådan verksamhet som bedrivs som fria aktiviteter *inom* den för eleverna obligatoriska samlade skoldagen och sådan verksamhet som bedrivs i form av frivillig allmän fritidsverksamhet *efter* den samlade skoldagen. Frågan avser föreningslivets medverkan i den allmänna fritidsverksamheten, medan mitt uttalande i TT-intervjun avsåg verksamheten inom den samlade skoldagen.

Det är angeläget att föreningslivet ges möjlighet att medverka i skolans verksamhet. Som också uttalades i riksdagsbeslutet om skolans inre arbete (SIA) får dock föreningarnas verksamhet till övervägande del bedrivas under den allmänna fritidsverksamheten. Inom den samlade skoldagen bör föreningsledd verksamhet endast vara en bland flera verksamheter.

Många elever är djupt engagerade i olika typer av föreningsverksamhet. I den åsyftade intervjun underströk jag mot denna bakgrund det angelägna i att elever i större utsträckning än vad som hittills varit fallet svarar för ledningen av fria aktiviteter. En sådan ökad elevmedverkan skulle ha ett stort pedagogiskt värde och skulle stimulera intresset för föreningslivet.

CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Jag skall be att få tacka statsrådet för svaret. Samtidigt måste jag erkänna att jag blev förvånad när jag i en TT-intervju läste: Ungdomarna behöver inte entusiasmeras med föreningsledare i spetsen som kostar pengar.

Mina tankar gick i följande banor: Varför visar statsrådet en så negativ attityd till att ett demokratiskt föreningsliv med utbildade ungdomsledare får medverka i skolan? Vi har dock ett riksdagsbeslut på att föreningsledd verksamhet skall vara en av flera verksamheter också *inom* den samlade skoldagen. Politiker i kommuner som har varit tröga med att införa SIA får ytterligare alibi för att låta bli att göra någonting åt föreningsmedverkan i skolan, när de av statsrådets TT-uttalande kan få den uppfattningen att det skulle vara dyrt att använda föreningsledare och att eleverna har ett rikt föreningsliv utanför skolan. Vad man säger som skolminister har dock en viss opinionsbildande effekt.

Desto mer glädjande är att statsrådet i dagens frågesvar säger följande: "Det är angeläget att föreningslivet ges möjlighet att medverka i skolans verksamhet." Jag hoppas verkligen att hon då menar både inom och efter den samlade skoldagen. Ännu mer glädjande skulle det vara om hennes ord

*Om föreningslivets
medverkan i skol-
elevernas fritids-
verksamhet*

*Om föreningslivets
medverkan i skol-
elevernas fritids-
verksamhet*

följdes av konkret handling. En av statsrådet Mogårds första åtgärder som skolminister i den tidigare trepartiregeringen var att ur budgetpropositionen ta bort 25 milj. kr. till föreningsledd medverkan i skolan. Detta gjordes trots att fullständig politisk enighet om att anslå pengar dessförinnan hade rått i riksdagen och trots att ett enigt kulturutskott hade konstaterat att anslaget hade gjort nytta.

Ungdomsorganisationerna satsade i samråd med kommunerna av dessa medel för att få med föreningslösa och handikappade ungdomar. Stödet möjliggjorde verksamhet i glesbygdskommuner och i nybyggda bostadsområden, där det kan vara svårt att etablera sociala kontakter.

I socialdemokratiska partimotioner har under en följd av år kravet på statliga pengar upprepats, och vi återkommer även till årets riksmöte.

SIA-pengar till ungdomsledarledd fritidsverksamhet är ett högprioriterat krav. På Lärarförbundets kongress kritiserade dess ordförande Hans Hellers de ansvariga politikerna för att SIA-reformen blivit ett fiasko på grund av att tillräckliga medel inte har anslagits. Känner inte regeringen längre något ansvar i denna fråga?

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Fru talman! Catarina Rönnung kan väl ändå inte vara obekant med det ekonomiska läget i landet. Det vore i så fall skrämmande.

Vad jag med mitt TT-uttalande har velat påpeka, och som jag har sagt många gånger, är att skolorna och kommunerna när de hävdar att bristen på resurser hindrar eleverna att få "delta i och pröva olika förenings- och folkrörelsers verksamhet" – vilket är ordagrant återgivet från utbildningsutskottets skrivning – bortser från den betydelsefulla resurs som de förenings- och folkrörelseaktiva eleverna utgör. Att så är fallet är olyckligt ur flera aspekter. Inte minst är sådana elever ofta mer skickade än utifrån kommande personer att till sina kamrater förmedla vad engagemang i ideell verksamhet är och vad det kan ge, dvs. gagna det syfte som kontakten mellan skola och ideella organisationer ytterst skall ha.

CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Jag tolkar fru Mogårds svar så, att det inte spelar någon roll om kommunernas ekonomi belastas och det blir de som får betala hela stödet till den föreningsledda verksamheten och till ungdomsledarna i stället för att staten, som mitt parti vill, skall ta på sig sin del av det ekonomiska ansvaret. Jag tycker att statsrådet har en alltför låg uppfattning om det positiva som ungdomsledarna uträttar. Ett tag tyckte hon att de skulle ersättas av pensionärer. Nu tycks hon mena att eleverna själva skall klara de fria aktiviteterna.

Även om det under det år som av FN proklamerades som barnens år kanske inte åstadkoms så mycket i form av aktiviteter från statens sida, kom det många rapporter som handlade om barns situation. Barn i välfärdsländer har det på många sätt dåligt, därför att de saknar kontakter med vuxna människor. Enligt en rapport skall vart tjugonde barn i Sverige ha psykiska

problem, och en norsk rapport visar att barn som sitt främsta önskemål sätter att få ökade vuxenkontakter.

I skriften Skolan skall fostra, som skolministern har tagit initiativ till, konstateras att vuxna har för litet tid med barn. Där sägs: Om föräldrar och andra vuxna lämnar barn- eller ungdomsgång utan vuxeninflytande kan de utveckla normer som vänder sig emot vuxensamhället. Våldstendenser och vantrivsel, känsla av hopplöshet och meningslöshet breder ut sig bland barnen. Vad skulle då vara bättre än en samlad skoldag, där ungdomsledare fungerar som stöd och inspiration när det gäller att lära ut demokratiska regler och ett solidariskt uppträdande mellan barn och ungdomar inbördes och mellan barn och vuxna? Jag anser alltså att vuxenkontakterna är ytterligt angelägna och att vi skall försöka se till att fler vuxna kommer in i skolarbetet.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Fru talman! Får jag för det första föreslå att Catarina Rönnung läser utbildningsutskottets betänkande 1975/76:30 på s. 35. Där står om den samlade skoldagen det som en enig riksdag har uttalat.

Får jag för det andra säga att jag inte alls har någon låg uppfattning om fritidsledare. Det finns f. ö. elever som är fritidsledare, vilket var ett av mina påpekanden. Däremot har jag en väldig respekt för pengar. Jag har också en mycket hög uppfattning om eleverna, och jag känner en väldigt stor uppskattning för den bärande tanken i SIA-reformen, nämligen en aktiv elevmedverkan. Dessutom vill jag säga att jag faktiskt har en hög uppfattning om pensionärer också.

CATARINA RÖNNUNG (s):

Fru talman! Det gäller att ta ansvar för barn och ungdomar även om det kostar pengar, både för kommuner och för stat. Detta är självklart för vårt parti. Det kan nämligen bli ännu dyrare att låta bli att engagera sig. Vi socialdemokrater vill arbeta på alla fronter för att förhindra att vi far utslagna barn och ungdomar eller barn och ungdomar som är passiva och har en pessimistisk och uppgiven inställning till framtiden. Ungdomsledarna är – det vill jag än en gång kraftigt understryka – ett viktigt redskap för ett bättre och barnvänligare samhälle. De har viss utbildning, de har erfarenhet av barn och ungdomar och de har erfarenhet av ett demokratiskt föreningsliv.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Fru talman! Detta blir mer och mer obegripligt. Efter att ha hört dessa högtidliga ord begriper jag inte varför Catarina Rönnung är emot elevmedverkan i föreningsaktiviteter i skolan. Det skulle väl motverka passiviteten hos eleverna ganska ordentligt i flera avseenden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 67

Måndagen den
21 januari 1980

*Om föreningslivets
medverkan i skol-
elevernas fritids-
verksamhet*

§ 10 Föredrogs och hänvisades

Motionerna

- 1979/80:340–343 till konstitutionsutskottet
- 1979/80:344 och 345 till finansutskottet
- 1979/80:346–354 till skatteutskottet
- 1979/80:355 till lagutskottet
- 1979/80:356–360 till utrikesutskottet
- 1979/80:361 till försvarsutskottet
- 1979/80:362–364 till socialförsäkringsutskottet
- 1979/80:365–368 till socialutskottet
- 1979/80:369–373 till kulturutskottet
- 1979/80:374–378 till utbildningsutskottet
- 1979/80:379–384 till trafikutskottet
- 1979/80:385–389 till jordbruksutskottet
- 1979/80:390–396 till näringsutskottet
- 1979/80:397 och 398 till arbetsmarknadsutskottet
- 1979/80:399–404 till civilutskottet
- 1979/80:405 till utbildningsutskottet
- 1979/80:406 till arbetsmarknadsutskottet
- 1979/80:407 till trafikutskottet
- 1979/80:408 till arbetsmarknadsutskottet

§ 11 Förste vice talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle propositionerna nr 100 och 101 sättas sist.

§ 12 Anmälades och bordlades

- 1979/80:409 av *Lennart Bladh m. fl.* om ändrade regler för rätt till ledighet för kommunala uppdrag. m. m.
- 1979/80:410 av *Bonnie Bernström* om kommittéväsendet
- 1979/80:411 av förste vice talmannen *Ingegerd Troedsson* om ändrade regler för samtaxering av föräldrars och barns förmögenheter
- 1979/80:412 av *Marie-Ann Johansson m. fl.* om förhållandena vid de allmänna häktena
- 1979/80:413 av *Margot Håkansson* om barns ersättningskyldighet för rättegångskostnader i mål om underhållsbidrag m. m.
- 1979/80:414 av *Lars Werner m. fl.* om erkännande av P.L.O. m. m.
- 1979/80:415 av *Lars Werner m. fl.* om åtgärder för fred, internationell avspänning och militär nedrustning
- 1979/80:416 av *Lars Werner m. fl.* om höjd dagpenning och 40-timmarsvecka m. m. för värnpliktiga
- 1979/80:417 av *Bonnie Bernström* och *Margareta Gard* om gravida kvinnors rätt till sjukpenning
- 1979/80:418 av *Lars Werner m. fl.* om rätt till sjukpenning för förvärvsarbetande under 16 år

- 1979/80:419 av *Lars Werner m. fl.* om ersättning för kostnad för glasögon enligt lagen om allmän försäkring
- 1979/80:420 av *Lars Werner m. fl.* om förbättrad ålderspension
- 1979/80:421 av *Anita Bråkenhielm* och *Joakim Ollén* om varden av gravida kvinnor med missbruksproblem
- 1979/80:422 av *Lisa Mattson m. fl.* om skyddsåtgärder mot genetiska skador i arbetslivet
- 1979/80:423 av *Lars Werner m. fl.* om den psykiatriska varden
- 1979/80:424 av *Per-Olof Strindberg m. fl.* om skolor för minoritetsgrupper
- 1979/80:425 av *Lars Werner m. fl.* om den kommunala musikskolan och gymnasieskolans musiklinjer
- 1979/80:426 av *Lars Werner m. fl.* om ökat antal studietimmar i svenska för invandrare
- 1979/80:427 av *Sven Henricsson* och *Bertil Måbrink* om upprustning av riksväg 83 mellan Ljusdal och Ånge
- 1979/80:428 av *John Johnsson* och *Eric Jönsson* om utrikestrafiken på Sturups flygplats
- 1979/80:429 av *Ingrid Sundberg* och *Per Stenmarck* om införande av biltåg
- 1979/80:430 av *Lars Werner m. fl.* om planeringen av den yrkesmässiga lastbilstrafiken
- 1979/80:431 av *Jan-Eric Virgin* om körkortsutbildningen
- 1979/80:432 av *Jan-Eric Virgin m. fl.* om hjälptelefoner vid vissa vägar
- 1979/80:433 av *Olle Östrand m. fl.* om bättre samordning av verksamheten i hamnarna
- 1979/80:434 av *Margot Håkansson* om Blekinge som försökslän beträffande miljövård
- 1979/80:435 av *Gunnar Olsson m. fl.* om utbildningskapaciteten vid Värmlands och Örebro läns skogsskola
- 1979/80:436 av *Lars Werner m. fl.* om produktregistret
- 1979/80:437 av *Lars Werner m. fl.* om förbättrad rening av avloppsvatten
- 1979/80:438 av *Lars Werner m. fl.* om program för kommunal solvärme
- 1979/80:439 av *Lars Werner m. fl.* om snabbavveckling av Barsebäcksverket
- 1979/80:440 av *Bonnie Bernström* och *Marianne Wahlberg* om fler kvinnor i statliga utredningar
- 1979/80:411 av *Göte Jonsson* och *Sten Svensson* om arbete åt handikappade
- 1979/80:442 av *Sven Lindberg m. fl.* om slopande av de större länsplaneringsomgångarna
- 1979/80:443 av *Lars Werner m. fl.* om ändring i lagen om svenskundervisning för invandrare
- 1979/80:444 av *Lars Werner m. fl.* om inskränkningar i rätten att avskeda anställda
- 1979/80:445 av *Lars Werner m. fl.* om förstärkning av fackföreningarnas förhandlingsrätt. m. m.

Måndagen den
21 januari 1980

Anmälan av interpellation

- 1979/80:446 av förste vice talmannen *Ingegerd Troedsson* om ändrade regler för bostadsanpassningsbidrag
- 1979/80:447 av *Lars Werner m. fl.* om slopande av den militära bestraffningsrätten
- 1979/80:448 av *Lars Werner m. fl.* om de värnpliktigas fackliga rättigheter
- 1979/80:449 av *Eva Hjelmström* och *Inga Lantz* om preventivmedelsrådgivningen
- 1979/80:450 av *Eva Hjelmström* och *Inga Lantz* om ökat anslag till preventivmedelsforskning
- 1979/80:451 av *Lars Werner m. fl.* om utbyggnad av barnomsorgen
- 1979/80:452 av *Lars Werner m. fl.* om konkurrensen vid produktion av barnstugor
- 1979/80:453 av *Lars Werner m. fl.* om planeringen av barnstugeplatser
- 1979/80:454 av *Lars Werner m. fl.* om SIA-skolan, m. m.
- 1979/80:455 av *Lars Werner m. fl.* om statsbidrag till fritidsverksamhet i skolan

§ 13 Anmälan av interpellation

Anmälades och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 21 januari

1979/80:121 av *Siri Häggmark* (m) till kommunikationsministern om säkrare sjöfart i de inre farlederna:

Trots en högt utvecklad teknologi och ianspråktagande av en förnämlig utrustning av moderna nautiska instrument inträffar svåra olyckor inom sjöfarten i våra inre farleder. Runt hela vår kust förekommer ständigt olyckshändelser som i många fall verkar oförklarliga.

Under senare tid har flera olyckor inträffat vid infarten till Göteborg, och den senaste olyckan vid Almöbron vid Tjörn måste betecknas som en katastrof. Ön har för lång tid framåt avskurits från sin förbindelse söderut; men den stora katastrofen är ändå den förlust i människoliv som påseglingen av bron förorsakat.

Frågan är hur man i framtiden skall undvika liknande olyckor. Genom bättre utmärkning av farleder med ljus- och radarreflektorer finns kanske möjlighet att göra sjöfarten säkrare. Seglingsförbud under vissa tider och under vissa förhållanden är kanske ett annat sätt att öka säkerheten. En grundlig utvärdering och översyn av gällande regler är därför nödvändig.

Med anledning av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till kommunikationsministern ställa följande fråga:

Vad avser kommunikationsministern – med anledning av inträffade olyckor – vidta för åtgärder i avsikt att göra sjöfarten säkrare i våra inre farleder?

§ 14 Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 18 januari

1979/80:279 av Göthe Knutson (m) till kommunikationsministern om åtgärder med anledning av Almöbrokatastrofen:

Den svåra olyckan med Almöbron i Bohuslän – vars följder betecknas som katastrofala – reser en rad frågor och problem. Hur kunde det hända? Hur kom det sig att det dröjde så lång tid efter påseglingen av bron innan vägbanan på Tjörnsidan avspärrades? Detta är ett par frågor som allmänt ställs.

Man frågar sig också om det kan anses försvarbart att ett större fartyg passerar under en bro i ett smalt sund när det råder både mörker och dimma. Uppenbart är att säkerheten vid fartygspassagen i farleden under Almöbron inte varit betryggande.

Vill kommunikationsministern redogöra för sin syn på orsakerna till och följderna av den inträffade brokatastrofen i Bohuslän?

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit och vilka åtgärder ämnar man vidta för att lösa de svåra problem som uppstått för befolkning och företag i berörda områden?

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att skapa säkerhet och förhindra liknande olyckor?

Anser kommunikationsministern att åtgärder behöver vidtagas för att skapa larmberedskap om olyckor av liknande slag på nytt skulle inträffa?

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 14.24.

In fidem

BENGT TÖRNEILL

/Solveig Gemert

Nr 67

Måndagen den
21 januari 1980

*Meddelande om
fråga*